

Пам'яті Мирона Онуфрійовича Лозинського

19 січня 2011 року пішов із життя видатний вчений в області органічної хімії, зокрема хімії гетероциклічних сполук та хімії біологічно активних речовин, технології тонкого органічного синтезу, директор Інституту органічної хімії НАН Ук-

раїни академік НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, заслужений винахідник УРСР, лауреат премії ім. А.І.Кіпріанова, головний редактор “Журналу органічної і фармацевтичної хімії” Мирон Онуфрійович Лозинський.

З його ім'ям пов'язаний розвиток фундаментальних досліджень у галузі хімії п'яти- і шестичленних кисень-, азото-, сірковмісних гетероциклічних сполук і їх конденсованих систем та з'ясування природи взаємозв'язку будови органічних сполук, їх фізико-хімічних властивостей та характеру біологічної активності і створення на цій основі нових типів лікарських препаратів для медицини та ветеринарії, засобів хімізації сільського господарства, органічних матеріалів різного призначення, в тому числі хімічних добавок до полімерних матеріалів на основі полівінілхлориду, інгібіторів накипоутворення, антимікробних добавок до мастильно-охолоджувальних рідин, що знайшли широке застосування в промисловості.

М.О.Лозинський народився 22 серпня 1933 р. у м. Куликів Львівської обл. в селянській родині.

У 1958 р. М.О.Лозинський вступив до аспірантури Інституту органічної хімії (ІОХ) АН УРСР і у 1962 р. захистив кандидатську дисертацію, а у 1974 р. — докторську дисертацію, пройшовши шлях від аспіранта до директора Інституту.

У 2000 р. М.О.Лозинський був обраний дійсним членом Національної академії наук України.

М.О.Лозинським виконані всебічні дослідження з синтезу та реакційної здатності похідних арилгідразоноїлхлоридів та арилімідоїлхлоридів аліфатичних дикарбонових кислот і доведено, що вони є важливими синтонами для одержання різноманітних типів гетероциклів. При цьому відкрито перегрупування о-нітратів арилімідоїлшавлевої кислоти в нітроаніліди шавлевої кислоти. Знайдені нові реакції рециклізації гідразонів 2-ацилметил-1Н-бензімідазолів у нові гетерозаміщені бензімідазолу і піразолу.

М.О.Лозинським вперше синтезовано СН-кислоти — похідні фторованих β-дикетонів, що мають атом кисню у фторованому фрагменті. З використанням цих синтонів отримані гетероциклічні сполуки з фторовмісними замісниками.

М.О.Лозинським із співробітниками виконано великий обсяг досліджень із вивчення реакційної здатності органічних сполук з активною метиленою групою в реакції Яппа-Клінгемана та хімічних властивостей нових типів гетероциклічних систем — 5-арил-1,3-дитіан-1,1,3,3-тетраоксиду і 1,3-дитіантан-1,1,3,3-тетраоксиду.

Під керівництвом М.О.Лозинського створено субстанції оригінальних лікарських препаратів — актопротектора Бемітил, антигіпоксанта Томерзол, антимікробного засобу Ломаден. Розроблені промислові технології одержання препаратів Етоній і Декаметоксин. У співдружності з Інститутом біохімії ім. О.В.Паладіна НАН України та Інститутом фармакології і токсикології АМН України запропоновано новий протипухлинний препарат Мебіфон для лікування захворювань молочної залози. Спільно зі співробітниками Українського науково-дослідного інституту педіатрії, акушерства і гінекології АМН України в медичну практику впроваджено оригінальний утеростимулятор Адемол.

М.О.Лозинський є автором 6 монографій, понад 500 наукових праць, опублікованих у вітчизняних і зарубіжних виданнях, біля 300 винаходів і патентів. Підготував 1 доктора та 10 кандидатів наук.

М.О.Лозинський очолював Експертну раду з органічної, біоорганічної, елементоорганічної хімії, хімії високомолекулярних сполук, нафтохімії і вуглехімії ВАК України.

Тривалий час був членом Науково-експертної ради Державного науково-експертного центру лікарських засобів, входив до складу Науково-експертної ради Державного фармакологічного центру МОЗ України.

Мирон Онуфрійович Лозинський плідно працював впродовж багатьох років головним редактором “Журналу органічної та фармацевтичної хімії”, заступником головного редактора журналу “Український хімічний журнал” та членом редколегії журналів “Журнал органічної хімії”, “Фармацевтичний журнал”, “Ukrainica bioorganica acta”, “Хімія гетероциклических соединений”.

Діяльність академіка НАН України М.О.Лозинського як ученого була високо оцінена державою. Він одержав високі звання — заслужений винахідник УРСР, заслужений діяч науки і техніки України, відзначений урядовими нагородами: Почесною грамотою Президії Верховної Ради Української РСР, Орденом за заслуги III ступеня, нагрудним знаком “Знак Пошани”, Почесною грамотою Президії АН УРСР, Золотою медаллю за вклад у науку і наукове партнерство РФ (Росія), дипломом ВДНГ УРСР, п’ятьма медалями ВДНГ СРСР. Він є лауреатом премії ім. А.І.Кіпріанова НАН України.

Весь свій науковий авторитет, організаторські здібності, багаторічний досвід, невичерпну енергію, глибокі знання Мирон Онуфрійович Лозинський віддавав справі розвитку хімічної науки в Україні. Світлий образ Мирона Онуфрійовича Лозинського, визначного та талановитого вченого, людини глибокої ерудиції, мудрості та душевної теплоти назавжди залишиться у серцях його учнів, співробітників та колег.